6. 9. 2022

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Fikce předání díla ve světle nového judikátu

Předání díla je vedle jeho dokončení jednou z podmínek jeho provedení (§ 2604 OZ). Předání díla má významné konsekvence jak pro zhotovitele, tak objednatele, protože až předáním díla vzniká například nárok na zaplacení ceny díla /§ 2610 odst. 1 OZ). Co však v případě, že objednatel z malicherných nebo promyšlených důvodů, odmítá dílo převzít? Například se opakovaně k výzvě zhotovitele k převzetí díla nedostaví nebo jiným způsobem převzetí díla zmaří?

Mnohé smlouvy o dílo a obchodní podmínky, které jsou jejich součástí, často mívají ujednání, která pracují s právní domněnkou nebo právní fikcí předání díla. Jsou to ustanovení jako: *„V případě, že objednatel dílo nepřevezme bez závažného důvodu (tj. výskyt podstatných vad znemožňujících užívat dílo), má se za to, že dílo bylo řádně a včas předáno v poslední den lhůty, která bude uvedena v písemné výzvě k převzetí“.*

Dosavadní judikatura z období před 1. 1. 2014 nebo ta judikatura, která posuzovala právní jednání, jednoznačně možnost „převzetí díla fikcí“ odmítala. Například rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 4. 3. 2018, sp. zn. 32 Cdo 1287/2018 konstatuje (odkazujíc na předchozí judikaturu), že *„právní domněnka je konstrukce, která může být založena pouze zákonem a jejímž důsledkem je za podmínek zákonem stanovených nutnost bezpodmínečně nebo podmínečně předpokládat existenci něčeho, o čem není jisté, že je, nebo dokonce je jisté, že není. Ujednání stran modifikující důkazní břemeno, tj. institut veřejnoprávního civilního práva procesního, by proto bylo možné pouze tehdy, pokud by takovou možnost občanský soudní řád připouštěl. S ohledem na to, že zákonná úprava předpokládající dohody o důkazním břemenu neexistuje, nelze takovou dohodu uzavřít. “*

Průlomovým rozhodnutím je rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. 3. 2022, sp. zn. 23 Cdo 1001/2021, který se zcela odchyluje od stávající judikatury a expressis verbis připouští možnost zapracovat do smlouvy o dílo právní domněnku či právní fikci předání díla.

Strany uzavřely dne 15. 4. 2014 smlouvu o dílo, jejímž předmětem byla rekonstrukce chaty. V příslušném článku smlouvy bylo sjednáno, že nedostaví-li se objednatel bezdůvodně a opakovaně (nejméně 2x) k přejímce díla či jiným způsobem bezdůvodně zmaří konečné předání díla a vyhotovení předávacího protokolu, považuje se dílo za řádně a včas předané. Navzdory předchozí judikatuře Nejvyšší soud posoudil takové ujednání jako platné. V judikátu se soud vypořádává se svými předchozími rozhodnutími. Poukazuje na to, že tyto judikaturní závěry, které nepřipouštěly v ujednání stran smlouvy právní domněnky či právní fikce, byly v minulosti začasté podrobovány odborné kritice. Nejvyšší soud dále poukázal na právní úpravu v ostatních evropských zemích. Například francouzské právní předpisy a judikatura umožňují smluvním stranám sjednat si tzv. právní domněnku nebo právní fikci plnění smlouvy /contrat sur la preuve/. Rozhodnutí Nejvyššího soudu z března tohoto roku uzavírá: *„…… ujednání stran v soukromoprávní smlouvě, jež pro vyjádření určitého jimi předvídaného právního následku užily určitá typová sousloví (např. „považuje se“, „má se za“, „platí, že“), která v právních normách zpravidla naznačují, že jde o tzv. právní domněnky či právní fikce, nejsou pouze z tohoto důvodu neplatná. Je třeba i u takových ujednání v každém jednotlivém případě zkoumat, k jakému právnímu následku vůle stran směřovala, a zda takové ujednání není vzhledem ke konkrétním okolnostem věci zákonem zakázáno nebo se příčí dobrým mravům.“ (*konec citátu).

JUDr. Daniel Veselý

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- Lze sjednat kupní smlouvu s „utajenou“ kupní cenou?
- Novela stavebního zákona: přehled změn a dopadů do praxe po dokončení legislativního procesu
- Energetická náročnost budovy jako cenotvorný faktor
- Přechodná ustanovení novely stavebního zákona – co s vydaným závazným stanoviskem a JES?
- Koncentrace řízení v aktuální judikatuře Nejvyššího soudu
- Aktuální závěry ÚS a ESLP k právům biologického otce (První část – judikatura Ústavního soudu ČR)
- Podílové spoluvlastnictví manželů po rozsudku SDEU ve věci C-300/25 Duftošek
- Předkupní právo jako možná past
- Sleva z kupní ceny vadné nemovitosti podle aktuální judikatury Nejvyššího soudu
- Povinnosti transparentnosti podle AI Actu
- Když rodič nepředá dítě - náhradní péče a úhrada nákladů podle novely rodinného práva